

DE GESCHIEDENISWINKEL

Dit is het verslag van een gesprek over de 'geschiedeniswinkel' in Utrecht dat Rob Berends en René van Sloten, beide doctoraalstudent geschiedenis in Groningen, voerden met Lex Heerma van Voss. Lex is student geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en medewerker van de geschiedeniswinkel.

Al een jaar kent de stad Utrecht op wetenschappelijk gebied een nieuw fenomeen. Een nieuw fenomeen niet alleen voor Utrecht, maar eigenlijk voor heel Nederland. Een groep geschiedenisstudenten besloot vorig jaar een zogeheten 'geschiedeniswinkel' op te richten, die de mogelijkheid moest scheppen om historisch onderzoek te doen op verzoek van groepen uit de samenleving die niet gemakkelijk toegang hebben tot het onderzoekspotentieel in Nederland.

De achtergrond voor dit initiatief wordt in de eerste plaats gevormd door het algemene idee van 'wetenschapswinkels', zoals we die de afgelopen jaren hebben zien ontstaan: toegang verschaffen tot het (laten) verrichten van wetenschappelijk onderzoek aan allerlei groepen in de samenleving die normaliter die toegang niet hebben. Daarbij is het dan de bedoeling, dat de problemen die worden aangereikt door of voor achtergestelde groeperingen worden onderzocht door of via de wetenschapswinkels. Zo heeft de wetenschapswinkel van Amsterdam regelmatig bemiddeld ten behoeve van historisch onderzoek. In de stad Utrecht bestond en bestaat er geen algemene wetenschapswinkel, maar zijn er vanuit verschillende vakgebieden, waaronder biologie, chemie en natuurkunde, groepen ontstaan die problemen, vanuit de bevolking aangedragen, op hun specifieke vakgebied onderzoeken.

Bij de studierichting geschiedenis draaiden al een paar jaar projectgroe-

pen die in studieverband onderzoek deden naar de situatie van onderliggende groepen. Zo was er de 'Projectgroep Collectieve Voorzieningen', die zich bezig hield met de strijd die gebruikers van en werkers in de collectieve voorzieningen voerden voor het peil van die voorzieningen en die met de resultaten van hun onderzoek in contact probeerden te komen met actiegroepen die op het desbetreffende gebied actief waren. Vanuit de hierboven geschetste achtergrond en vanuit het besef dat geschiedenisonderzoek een belangrijke bijdrage kan leveren aan de bewustwording en emancipatie van allerlei bevolkingsgroepen en dat deze groepen zélf de mogelijkheid zouden moeten hebben om ergens aan te kloppen, ontstond het idee van een 'geschiedeniswinkel'.

Door middel van bekendmakingen in allerhande tijdschriften en kranten en via persoonlijke contacten probeerden de vijftien medewerkers aan onderzoeksprojecten te komen. Deze worden dan in een bestaande of in een nieuw op te zetten projectgroep binnen de studie uitgevoerd waarmee dan ook weer meer studenten bij de 'winkel' worden betrokken. Wanneer het niet lukt om in studieverband bezig te gaan, wordt het project buiten de studie om uitgevoerd. Voor alle duidelijkheid zij nog vermeld, dat de aanvragers doorgaans zélf geen onderzoek doen, zoals

in de Engelse 'history workshops' meestal wel het geval is, maar dat overlaten aan de studenten.

In het afgelopen jaar heeft de geschiedeniswinkel o.a. meegewerkt aan een informatiemap van een wijkcentrum in Utrecht over de achtergronden van gastarbeiders in Nederland en adviezen gegeven bij het opzetten van een kadercursus over fascisme voor het Utrechtse district van het NVV jongerencontact. Omvangrijker projecten, waar nog steeds aan gewerkt wordt, zijn:

- het opzetten van een werkgroep buurtgeschiedenis op het geschiedenisinstituut, die onderzoek gaat doen dat voor wijkcomités nuttig kan zijn.
- het begeleiden van een groep bewoners, die het verleden van hun buurt onderzoeken.
- het onderzoek voor een audiovisueel geschiedenisproject voor het lager beroepsonderwijs.
- het beschrijven van de politieke en onderwijskundige geschiedenis van Suriname met en voor een organisatie van Surinaamse jongeren, met het doel om de discussie over de politieke toekomst van Suriname te stimuleren.

Zelfs wordt er gekeken naar de mogelijkheid om een geschiedenisboek samen te stellen ten behoeve van het scholingsprogramma van het Zuidafrikaanse 'African National Congress'.

Bijna alle medewerkers van de 'winkel' studeren geschiedenis. Voor de studenten vormt het werk voor de 'winkel' een belangrijke band tussen studie en actualiteit. Dat laatste vormt echter het grootste obstakel voor veel medewerking vanuit de staf van het Instituut. Er bestaat binnen het geschiedenisinstituut nogal wat wantrouwen ten aanzien van het 'actueel bezig zijn' en het gebruik van 'oral history' door de medewerkers. Het is daarom vaak moeilijk om een projectgroep in studieverband op te zetten die een onderzoek van de geschiedeniswinkel als thema heeft.

Op het ogenblik verzorgt het Instituut voornamelijk de technische faciliteiten voor het winkelwerk en geeft ze subsidie, waardoor de studenten het werk kunnen voortzetten. Van een echte winkel is, zoals uit het verhaal al gebleken zal zijn, geen sprake; men werkt vanuit het Instituut voor Geschiedenis in Utrecht.

Zoals uit de voorbeelden wel blijkt, willen de medewerkers zich niet alleen beperken tot onderwerpen op lokaal gebied. Iedereen die mogelijk onderzoeksmateriaal heeft, kan contact opnemen met het secretariaat van de geschiedeniswinkel. Hetzelfde geldt ook voor wie mee wil werken, waar hij of zij ook woont. Het adres van het secretariaat is: Marja Ros, Kievitstraat 13, Utrecht, tel. 030-712975.